

УДК 1:316.4

DOI: <https://doi.org/10.21564/2075-7190.38.140036>

Михайловський Руслан Анатолійович, викладач кафедри філософії
Харківського національного університету Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба, м. Харків, Україна
e-mail: ra.mih.75@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1725-9302>

ТРАНСФОРМАЦІЇ ДУХОВНОЇ СФЕРИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: МОЖЛИВОСТІ Й НЕБЕЗПЕКИ

Показано, що поширення нових інформаційних технологій створює величезні можливості для вторгнення у духовність і маніпулювання нею. Обґрунтовується, що для інформаційного суспільства характерним є переважання загального відчуження, яке детермінує деструктивну діяльність індивіда. Доводиться, що культура перетворюється у простір, де домінують споживання й розваги, що суттєво загрожує безпеці духовної сфери.

Ключові слова: *духовність, духовна сфера, духовна безпека, духовна криза, інформаційне суспільство.*

Постановка проблеми. Становлення інформаційного суспільства є результатом революційних перетворень у сфері науки й техніки, які відбуваються на наших очах. Науково-технічний прогрес обумовлює створення нових технологій, що, з одного боку, може бути розглянуте як благо, оскільки формує умови для самореалізації особистості й виявлення її творчого потенціалу та здібностей. Однак має місце й неоднозначний вплив прогресу на формування стереотипів поведінки, ціннісних установок, стилю життя людини в цілому.

Духовність людини як історичний і культурний феномен багаторазово змінювалася і була різною в різних культурах. При цьому вона завжди зберігала певні стрижневі інваріанти. Сьогодні під впливом прогресу науки відбувається «злам» цих інваріантів. Колишнє розуміння духовності як виключно позитивного феномена не відповідає вимогам сьогодення часу. Поширення нових технологій, кіберпростору створює величезні можливості для вторгнення у духовність і психіку й маніпулювання ними. У світлі цього знову актуалізується проблема співвідношення реального й уявного, оскільки легко сконструювати своє інше «Я» і жити в іншій штучній реальності, в якій розчиняються відмінності реального й іншого світу. Низка моральних обмежень у реальному житті нівелюється, що сприяє негативним проявам духов-

ності людини у формі деструктивної її діяльності як у віртуальному просторі, так і в реальному світі. Зростання простору свободи в інформаційному суспільстві несе не тільки позитивні, а й негативні, досить небезпечні зміни в духовності людини.

Аналіз останніх джерел і публікацій свідчить про те, що на сьогодні зроблені цілком плідні спроби осмислення трансформаційних процесів у духовній сфері сучасного суспільства. Разом з тим сьогодні виникає нагальна проблема проаналізувати власне безпековий вимір таких трансформацій, що і є **метою** поданої статті.

Виклад основного матеріалу. Збільшення обсягу інформації, трансформації у сфері міжособистісних відносин, у традиційному способі життя значною мірою визначають деформацію духовності. Результатом є гострі прояви екзистенційних проблем: почуття духовної порожнечі й самотності індивіда в контексті значного обсягу інформаційних потоків, потяг до самореалізації з одночасним нав'язуванням стереотипів.

Відчуження індивіда має двоїсту природу: воно виступає як фактор, що сприяє негативному прояву духовності і, разом з тим, – це реакція на ситуацію у світі, психологічний захисний механізм, який не дозволить індивіду, який боїться за себе і своїх рідних, «утратити розум». Результатом є поява терпимого ставлення до таких негативних проявів духовності, як агресія й жорстокість.

Самореалізація, перевага над іншими людьми для людини у сучасному інформаційному суспільстві мають суттєво більшу значущість у порівнянні з традиційним суспільством. Крім того, використання нових технологій сприяє значному розширенню можливостей окремої людини, формуванню у неї незалежності, винахідливості, спритності, впертості для досягнення мети, практицизму, розважливості. Людина, зокрема заради почуття власної безпеки, свідомо може здійснювати негативні дії, при цьому не відчуваючи необхідності морального схвалення з боку оточуючих, не побоюючись осуду соціуму [1, с. 7].

Для представників інформаційного суспільства характерним є переважання загального відчуження, у тому числі від себе, від оточуючих, від соціуму в цілому, і таке відчуження багато в чому детермінує деструктивну діяльність індивіда. Незважаючи на те, що людина значною мірою підпорядкувала собі природу, вона не може як слід керувати сформованим нею світом. Здається, що застосування сучасних технологій відкриває перед індивідом невідомий йому потенціал самореалізації, свободу, яка була орієнтиром західних людей протягом багатьох століть, проте слід зазначити, що ціна досягнення цієї мети – втрата відчуття повної безпеки, посилення почуття самотності і тривоги. Свобода є не тільки благом, а й тягарем, який часто виявляється непо-

сильним для людей. Вільна людина повинна сама шукати способів власного розвитку, у зв'язку з цим у разі невдалого збігу обставин звинувачувати вона повинна лише себе. Людина знову повинна відповісти на питання про сенс буття, у тому числі свого. Набуття свободи тягне за собою не тільки набуття благ, а й зростання занепокоєння, посилення таких почуттів, як самотність, ізолюваність, безпорадність і страх.

Розрив між проявами свободи й безпеки зумовлюють труднощі, пов'язані з буттям людини. Люди прагнуть до досягнення свободи й автономії, проте боротьба за досягнення цих благ призводить до виникнення почуття відчуження від природи й соціуму [2, с. 83].

Використання складної техніки й технологій сприяє створенню особливих колективів, у межах яких міжособистісні відносини можуть бути названі не інакше, як псевдоколективізм і постійне суперництво, що зводить до практичної неможливості досягнення взаєморозуміння й підтримки. Роз'єднаність людей призводить до внутрішнього розладу самої особистості, її розірваності, дисгармонійності, відчуття втрати власного «Я» і свободи. У зв'язку зі зростаючим відчуженням і роз'єднаністю в індивіда посилюється відчуття несвободи, залежності від чужих сил. Емоційні імпульси в інформаційному суспільстві є «жертвами репресій», отже, для людей характерними стають постійна напруженість і індивідуалізованість, значне зниження рівня довіри людей один до одного. Інформатизація та ізоляція людини, її відволікання від міжособистісних комунікацій тісно пов'язані між собою. Ситуація ускладнюється ще й кризою сім'ї, характерною для інформаційного суспільства.

Найчастіше в межах інформаційного суспільства людина відчуває ізолюваність і непотрібність, наслідком чого є зростання так званої негативної духовності [3, с. 97].

Повсякденне життя людини в контексті інформаційного суспільства характеризується постійним ускладненням, зростанням її невизначеності, результатом чого є серйозна життєва криза, яку переживають багато людей. Сучасний етап суспільного розвитку характеризується значним прискоренням темпу життя, наявністю у людини прагнення до найбільшої інтенсифікації своєї діяльності, якомога ефективнішого використання кожної одиниці часу. Це призводить до збільшення кількості стресових ситуацій, в які потрапляють люди, посилення їх подразливості, нестриманості, до нездатності індивідів до адекватної реакції на умови, що змінюються. Високі темпи життя призводять до виникнення стресових ситуацій у багатьох людей, зайнятих напруженою інтелектуальною діяльністю, які не завжди мають можливість розслабитися, відновити свої сили. У результаті людина стає дратівливою, імпульсивною, що може призвести до неадекватного реагування на вплив окремих подразників і обумовити вчинення негативних дій у стані афекту [4, с. 43].

У контексті проблеми безпеки духовності мають негативні наслідки і технології віртуальної реальності. У першу чергу віртуальні технології здатні здійснювати контроль і імітувати відчуття та дії людини. Це призводить до негативних психофізіологічних наслідків для індивіда, зокрема, до появи стомлюваності й нервозності, дезорганізації його внутрішнього світу, що, як наслідок, спричиняє скоєння помилок у трудовій сфері. Існує точка зору, відповідно до якої зростання чисельності індивідів, що використовують мережу Інтернет, обумовлює руйнування традиційних уявлень про мораль, неефективність окремих правових норм [5–7]. Крім того, надмірне захоплення комп'ютерними іграми може призвести до деструктивних змін особистості.

Наслідки трансформаційних процесів, характерних для інформаційного суспільства, мають подвійну природу. Зокрема, вони сприяють створенню нових можливостей для самореалізації індивіда шляхом здійснення творчої діяльності, але, в той же час, обумовлюють зростання негативної духовності. На поширення негативної діяльності впливають фактори нерівномірності доступу до інформаційних ресурсів, зростання безробіття, високого темпу життя, зниження довіри індивідів одне до одного, зниження значущості громадських організацій, посилення відчуття ізольованості, відірваності людини від суспільства. Використання комп'ютерів і сучасних телекомунікаційних мереж може використовуватись як інструмент під час реалізації негативної діяльності.

Таким чином, інформаційне суспільство характеризується значним поширенням негативної діяльності людини, зокрема, тероризму, вандалізму, вбивств. Це багато в чому пов'язано з посиленням відчуження, трансформаціями системи цінностей [8, с. 19].

Під духовною кризою зазвичай розуміють систему протиріч, загострення яких спостерігається зараз у всіх сферах життєдіяльності людини й соціуму і прояв яких пов'язаний з перебігом різних трансформаційних процесів [9–11]. Із соціокультурним аспектом духовної кризи пов'язане відображення суперечливих тенденцій, що виявляються в усій багатоманітності форм духовної культури соціуму. На сьогодні найчастіше спостерігається заміщення традиційних культурних форм симулякрами, які викликають дезорієнтацію людини у просторах життєвого існування [12–14].

Культура як простір самореалізації перетворюється на простір, де домінують споживання й розваги, а також здійснюється вибір форм духовної діяльності, який штучно задається з боку ЗМІ і засобів масової комунікації. Культура сприяє не піднесенню особистості, а часто «падінню» її до свого нищого рівня, оскільки вона пропонує готові сурогатні форми у віртуальних процесах сучасної дійсності. Крім того, спостерігається посилення тенденції, відповідно до якої здійснюється відрив людини від духовних традицій ми-

нулого, які сьогодні являють собою мертві консервативні структури культури, що заважають прогресивному розвитку техногенного соціуму [15, с. 78]. Відбувається руйнування багатовікових систем цінностей та ідеалів і така тенденція виправдовується прагненням до модернізації. Їх змінює культура масового споживання, цінності, які за своїм змістом орієнтовані на миттєвість і дозволяють примножити капітал на духовній, а часто й фізичній загибелі індивіда.

Як фактори, які стоять на шляху проявів творчого потенціалу особистості, слід зазначити закріплення негативних тенденцій у таких сферах, як релігія, філософія, наука, мистецтво, ідеологія, освіта.

У філософському середовищі має місце активне впровадження постмодерністських ідей і цей напрям дедалі більше розширює сферу свого впливу. Спостерігається втрата фундаментальності й метафізичної глибини, властивих філософським ідеям, в яких дедалі більше уваги приділяється такому явищу, як мовна гра і світ віртуальної реальності, в межах якого розглядаються в тому числі й складні проблеми, пов'язані зі змістом буття [16–17]. В межах такого світогляду здійснюється відмова від аксіологічної проблематики, від приділення уваги нагальним проблемам людини й людства.

Наука, яка протягом ХХ ст. претендувала на право називатися єдиним джерелом істинного знання, сьогодні дедалі більшою мірою замінює інші види духовної культури й трансформується у техногенний сцієнтизм. Достатньо часто доводиться згадувати про таке явище, як науковий ірраціоналізм, формою вираження якого виступає апіорне заперечення знання у будь-якому вигляді, крім визнаного сучасною наукою. Усе це змушує засумніватися у тих позитивних змінах, які відбулися в житті людей завдяки науково-технічному прогресу.

У сфері сучасного мистецтва спостерігається поява нових жанрів і напрямів, зростання кількості людей, залучених у сферу художньої творчості. Однак у той же час ця участь найчастіше набуває комерційних орієнтацій, пов'язаних з домінуванням індустрії розваг, що базується на природних слабкостях людини. Художня культура зараз являє собою засіб дозвольного проведення часу, розваг, перетворюється на об'єкт інвестування капіталу, в «арт-діяльність». Штучний поділ культури на такі види, як елітарна, народна, масова, а також різні субкультури й контркультури, сприяє ще більшому віддаленню суспільства і внутрішнього світу людини, провокує втрату класичних канонів краси й моральності.

Наразі формується щось на кшталт деякої ідеології, яка суперечить існуючим загальноприйнятим орієнтирам і стандартам функціонування соціально-політичної системи. Саме офіційна ідеологія багато в чому визначала

й визначає всю реальну організацію життєдіяльності суспільства. У цьому випадку мається на увазі ідеологічна криза, яка полягає в тому, що реалії ХХ ст. показали, що всі основні ідеологічні системи й політичні культури, які склалися в рамках техногенного суспільства, є утопічними. Вони не сприяли вирішенню не тільки світових, а й внутрішньополітичних проблем, породивши нові протиріччя й посиливши вже наявні.

Виходячи з викладеного вище, можна констатувати, що в сучасних умовах особистість виявляється нездатною до встановлення нормальних людських відносин з іншими людьми, що призводить до того, що в суспільстві спостерігається посилення почуття самотності й переважання негативних настроїв. Ця тенденція знаходить вираження у таких суспільних явищах, як втрата довіри до суспільних інститутів, до яких належать держава, релігія, наука, освіта, сім'я. Крім того, має місце посилення гіпертрофованості системи відносин, в основі якої – прагнення до наживи, суперництва, лідерства, розваг [18, с. 124]. Людське життя часто стало сприйматися як гра, в якій правила задаються особистістю, котра «реалізує» свої потенційні можливості в межах надуманих проблем і віртуальних ситуацій. Ані інтернет-спілкування, ані застосування комунікативних технологій і штучних тренінгів не спроможні замінити живого людського спілкування.

Під впливом освіти система світогляду людини набуває значного обсягу знань, основу яких становить науковий раціоналізм. Індивіду тепер доступні ресурси глобальної інформаційної системи, які є нейтральними стосовно якості інформаційних потоків. Подібна свобода доступу до інформаційних ресурсів з огляду на прискорення темпів комерціалізації культури уможливило загрозу духовної деградації.

Духовність є таким собі ідеалом бажаного буття, який не може бути досяжним у повній мірі, але в той же час змушує докладати зусиль з метою подолання тих ситуацій, наслідком яких виступає деградація особистості, втрата її найбільш значущих характеристик. Поряд з формами її вираження в рамках культурного простору має місце одночасне існування найрізноманітніших феноменів. У комплексі вони формують у культурі сферу псевдодуховності [19–21]. У цьому випадку, як справедливо зазначає А. Багаутдінов, псевдодуховність можна трактувати як обмежену, недостатню, неповноцінну, формальну реалізацію духу людини в різних сферах культури й життя, що не сприяє вираженню свого духовного потенціалу в необхідній формі [22, с. 175].

На підставі викладеного вище можна зробити такі **висновки**. Становлення інформаційного суспільства супроводжується проявом нових граней духовності, виникненням психодуховних практик, що виходять за межі світського й релігійного розуміння. В інформаційному суспільстві значно зростає не-

гативна діяльність людини, що пов'язано зі посиленням відчуження, трансформаціями системи цінностей. Негативна діяльність набуває загального характеру і становить загрозу існуванню самої людини.

В інформаційному суспільстві яскраво проявляються основні риси духовного відчуження, джерелом якого є відчуження віртуальне. Віртуалізація – це новий тип відчуження людини від себе самої під час використання комп'ютерів і перетворення її реальності на потоки інформації.

Культура як простір самореалізації особистості перетворюється на простір, де домінують споживання й розваги, а також здійснюється вибір форм духовної діяльності, що суттєво загрожує безпеці духовної сфери. Культура в інформаційному суспільстві часто сприяє не піднесенню особистості, а падінню її до рівня буття у світі речей, оскільки вона пропонує готові сурогатні форми у віртуальних процесах сучасної дійсності.

Сьогодні духовна активність людини як об'єкта безпеки має іншу мотивацію, відбувається втрата її всеосяжності і світоглядної глибини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Куликова Е. А. Негативное мироощущение: метафора, артефакт, феномен. Владивосток: МГУ им. адм. Невельского, 2004. 158 с.
2. Озерский И. Д. Трилогия садизма: одиночество, деструктивность, любовь. Москва: Буки Веди, 2014. 167 с.
3. Фойгель А. М. Социальное зло. Омск: Омск. гос. пед. ун-т, 2001. 156 с.
4. Свендсен Л. Философия зла. Москва: Прогресс-Традиция, 2008. 350 с.
5. Морозов А. Моральні виклики та метафізичні відповіді. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2017. №2. С. 85–97.
6. Сунегін С. О. Право, мораль і релігія як соціальні регулятори: об'єктивний та суб'єктивний виміри. *Правова держава*. 2017. Вип. 28. С. 145–163.
7. Головіна Н. І. Моральні проблеми сучасного суспільства і статус етики. *Філософські обрії*. 2017. Вип. 38. С. 80–88.
8. Любутин К. Н. Историческая феноменология бесчеловечности. Екатеринбург: Изд-во УРО РАН, 2010. 196 с.
9. Дзьобань О. П., Настюк В. Я., Белевцева В. В. Проблема захисту національних інтересів України у сфері державної безпеки в умовах геополітичних трансформацій ХХІ століття: монографія. Харків: Право, 2013. 296 с.
10. Дзьобань О. П. Механізм соціальних трансформацій: до проблеми філософського розуміння. *Стратегічні пріоритети. Серія «Філософія»*. 2016. №1 (38). С. 47–52.
11. Дзьобань О. П. Безпека духовної сфери України з точки зору соціально-філософського аналізу (до постановки проблеми). *Право і безпека*. 2002. №1. С. 172–175.

12. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. «Симулякр»: концептуалізація феномена у пост-неокласичній філософії. *Інформація і право*. Київ, 2016. №2 (17). С. 66–76.
13. Інформаційне суспільство в світі та Україні: проблеми становлення та закономірності розвитку: колект. моногр. / за ред. В. Г. Воронкової. Запоріжжя: Вид-во ЗДА, 2017. 292 с.
14. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем: монографія / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. Б. Жданенко та ін.; за ред. О. Г. Данильяна. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2017. 416 с.
15. Соловьев А. В. Динамика культуры информационной эпохи. Рязань: Изд-во РГУ, 2009. 227 с.
16. Дзьобань О. П., Соснін О. В. Віртуальна реальність суспільства постмодерну як соціокультурне тло соціалізації «людини інформаційної». *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*: зб. наук. пр. Запоріжжя, 2017. Вип. 69 (1). С. 69–76.
17. Дзьобань О. П. Сучасний віртуальний простір: конгеніальність віртуальності й міфу. *Стратегічні пріоритети. Серія «Філософія»*. 2017. №3. С. 163–170.
18. Трофимова Л. И. Духовность в бытии человека. Нижний Новгород: Изд-во ВГИПУ, 2010. 163 с.
19. Орел М. П. Духовність в структурі життєвої компетентності особистості. *Гілея: науковий вісник*. 2014. Вип. 80. С. 270–276.
20. Трифонова О. О. Духовність і сучасний інформаційний простір. *Духовність особистості*. 2012. Вип. 4. С. 127–134.
21. Харченко Л. М. Духовність як вимір сучасного життя людини: соціально-філософський аналіз. *Наукові записки НаУКМА. Теорія та історія культури*. 2013. Т. 140. С. 20–25.
22. Багаутдинов А. М. Амбивалентность духовности в информационном обществе: дис. ... д-ра филос. наук. Саратов, 2016. 321 с.

REFERENCES

1. Kulikova E. A. (2014). *Negativnoe mirooschuschenie: metafora, artefakt, fenomen*. Vladivostok: MGU im. adm. Nevel'skogo [in Russia].
2. Ozerskiy I. D. (2004). *Trilogiya sadizma: odinochestvo, destruktivnost, lyubov*. Moskva: Buki Vedi [in Russia].
3. Foygel A. M. (2001). *Sotsialnoe zlo*. Omsk: Omsk. gos. ped. un-t [in Russia].
4. Svendsen L. (2008). *Filosofiya zla*. Moskva: Progress-Traditsiya [in Russia].
5. Morozov A. (2017). *Moralni vyklyky ta metafizychni vidpovidi*. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu – Bulletin of the Kiev National Trade and Economic University*, 2, 85–97 [in Ukrainian].
6. Suniehin S. O. (2017). *Pravo, moral i relihiia yak sotsialni rehulatory: obiektyvnyi ta subiektyvnyi vymiry*. *Pravova derzhava – Constitutional state*, 28, 145–163 [in Ukrainian].

7. Holovina N. I. (2017). Moralni problemy suchasnoho suspilstva i status etyky. *Filosofski obrii – Philosophical horizons*, 38, 80–88 [in Ukrainian].
8. Lyubutin K. N. (2010). Istoricheskaya fenomenologiya beschelovechnosti. Ekaterinburg: Izdatelstvo URO RAN [in Russia].
9. Dzoban O. P., Nastiuk V. Ia., Bielievitseva V. V. (2013). Problema zakhystu natsionalnykh interesiv Ukrainy u sferi derzhavnoi bezpeky v umovakh heopolitychnykh transformatsii KhKhI stolittia. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
10. Dzoban O. P. (2016). Mekhanizm sotsialnykh transformatsii: do problemy filosofskoho rozuminnia. *Stratehichni priorytety. Serii «Filosofia» – Strategic priorities. Series «Philosophy»*, 1 (38), 47–52 [in Ukrainian].
11. Dzoban O. P. (2002). Bezpeka dukhovnoi sfery Ukrainy z tochky zoru sotsialno-filosofskoho analizu (do postanovky problemy). *Pravo i bezpeka – Right and safety*, 1, 172–175 [in Ukrainian].
12. Danylian O. H., Dzoban O. P. (2016). «Symuliakr»: kontseptualizatsiia fenomena u postneoklasychnii filosofii. *Informatsiia i pravo – Information and right*. 2 (17). 66–76 [in Ukrainian].
13. Informatsiine suspilstvo v sviti ta Ukraini: problemy stanovlennia ta zakonornosti rozvytku: kolektyvna monohrafiia. V. H. Voronkova (Ed) et al. (2017). Zaporizhzhia: Vyd-vo ZDIA [in Ukrainian].
14. Danylian O. H., Dzoban O. P., Zhdanenko S. B. et al. (2017). Suchasne suspilstvo: filosofsko-pravove doslidzhennia aktualnykh problem. O. H. Danylian (Ed). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
15. Solovev A. V. (2009). Dinamika kulturyi informatsionnoy epohi. Ryazan: Izdatelstvo RGU [in Russia].
16. Dzoban O. P., Sosnin O. V. (2017). Virtualna realnist suspilstva postmodernu yak sotsiokulturne tlo sotsializatsii «liudyny informatsiinoi». *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii – Humanitarian Bulletin Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 69 (1), 69–76 [in Ukrainian].
17. Dzoban O. P. (2017). Suchasnyi virtualnyi prostir: konhenialnist virtualnosti y mifu. *Stratehichni priorytety. Serii «Filosofia» – Strategic priorities. Series «Philosophy»*, 3, 163–170 [in Ukrainian].
18. Trofimova L. I. (2010). Duhovnost v bytii cheloveka. Nizhniy Novgorod: Izdatelstvo VGIPU [in Russia].
19. Orel M. P. (2014). Dukhovnist v strukturi zhyttievoi kompetentnosti osobystosti. *Hileia: naukovyi visnyk – Gilea: Scientific Bulletin*, 80, 270–276 [in Ukrainian].
20. Tryfonova O. O. (2012). Dukhovnist i suchasnyi informatsiinyi prostir. *Dukhovnist osobystosti – Spirituality of the person*, 4, 127–134 [in Ukrainian].
21. Kharchenko L. M. (2013). Dukhovnist yak vymir suchasnoho zhyttia liudyny: sotsialno-filosofskyi analiz. *Naukovi zapysky NaUKMA. Teoriia ta istoriia kultury – Scientific notes of NaUKMA. Theory and history of culture*, Issue 140, 20–25 [in Ukrainian].
22. Bagautdinov A. M. (2016). Ambivalentnost duhovnosti v informatsionnom obschestve. *Doctor's thesis*. Saratov [in Russia].

Михайловский Руслан Анатольевич, преподаватель кафедры философии
Харьковского национального университета Воздушных Сил
имени Ивана Кожедуба, г. Харьков, Украина

ТРАНСФОРМАЦИИ ДУХОВНОЙ СФЕРЫ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА: ВОЗМОЖНОСТИ И ОПАСНОСТИ

Показано, что распространение новых информационных технологий создает огромные возможности для вторжения в духовность и манипулирования ею. Обосновывается, что для информационного общества характерно преобладание общего отчуждения, которое детерминирует деструктивную деятельность индивида. Доказывается, что культура превращается в пространство, где доминируют потребительство и развлечения, что существенно угрожает безопасности духовной сферы.

Ключевые слова: *духовность, духовная сфера, духовная безопасность, духовный кризис, информационное общество.*

Mykhailovskiy Ruslan Anatoliiovych, teacher of philosophy
Kharkiv national Air Force University named after Ivan Kozhedub,
Kharkiv, Ukraine

THE TRANSFORMATION OF THE SPIRITUAL SPHERE OF THE INFORMATION SOCIETY: OPPORTUNITIES AND THREATS

Problem setting. *Scientific-technical progress leads to the creation of new technologies that, on the one hand, can be considered as a benefit because it creates the conditions for self-realization and identify its creative potential and abilities. However, the proliferation of new technologies, cyberspace creates huge opportunities for the invasion of spirituality and psyche to manipulate and. A number of moral restraints in real life disappears, which contributes to the negative manifestations of human spirituality in the form of destructive activities. The growth of freedom in the information society carries not only positive but also negative, very dangerous changes in human spirituality.*

Recent research and publications analysis *shows that today made a quite fruitful attempts at understanding transformation processes in the spiritual sphere of modern society. However, today there is an urgent problem to perform your own secure measurement of such transformations.*

Paper objective. *Main goal of this article is the implementation of a philosophical analysis of the destructive impacts of the information society on the security of the spiritual sphere of human life and society.*

Paper main body. *Increase the amount of information transformation in the sphere of interpersonal relations in the traditional way of life largely determine the deformation*

of spirituality. The result is the acute manifestation of existential issues: the sense of spiritual emptiness and loneliness of the individual in the context of a significant volume of information flows, the pursuit of self-realization with the simultaneous imposition of stereotypes. Most often in the framework of the information society the person feels isolation and uselessness, resulting in the growth of so-called negative spirituality. Culture as a space of self-realization is transformed into a space dominated by consumption and entertainment are the choice of forms of spiritual activity, which is artificially set by the media and mass communication. Culture is not conducive to the exaltation of the individual, and often “drop” to its level because it offers a ready surrogate forms of virtual processes of modern reality.

Conclusions of the research. *In the information society greatly increases the negative human activity, associated with the growth of alienation, transformation of system of values. Negative activity is of a General nature and is a threat to the existence of man himself. Pronounced the main features of spiritual alienation, which is alienation of the virtual. Culture as a space of self-realization is transformed into a space dominated by consumption and entertainment are the choice of forms of spiritual activity that significantly threatens the security of the spiritual realm. Culture in the information society is often not conducive to the exaltation of personality, and drop it to the level of being in the world of things, because it offers a ready surrogate forms of virtual processes of modern reality.*

Keywords: *spirituality, spiritual sphere, spiritual security, spiritual crisis, information society.*

